

Investuotojai augančias technologijų įmones perspėja ruoštis žiemai

Publikuota: 2022-07-08 12:45

Paulius Grinkevičius „Verslo žinios“

- Didžiausios I pusmečio investicijos Lietuvoje pradėtos pernai.
- Nauji Lietuvos akceleratorių fondai investuoti Lietuvoje pradės ne anksčiau nei šių metų IV ketv.
- Kokių sričių ir stadijų įmonės Baltijos šalyse gali neatlaikyti recesijos.

Pirmąjį pusmetį Baltijos šalių startuoliai pritraukė apie 1,3 mlrd. Eur kapitalo – beveik puse milijardo daugiau nei pernai tuo pat metu. Vis dėlto didesnę sumą lėmė dar 2021 m. pradėti sandoriai: šįmet investuotojai pinigų lengva ranka nebedalija, nedalins ir antrąjį pusmetį.

Pavasario pabaigoje didieji pasaulio rizikos kapitalo fondai ėmė garsiau kalbėti apie galimą recesiją ir dėl jos jaunų technologijų įmonių laukiančius sunkumus. VŽ rašė, kad rizikos kapitalo prioritetu dabar tampa ne greitai augančios, o pelningai veikiančios technologijų įmonės.

Nuosmukio ir didėjančio susirūpinimo jo pasekmėmis startuoliams pavyzdžiu tapo „Isigyk dabar, sumokėk vėliau“ paslaugas siūlanti finansų technologijų bendrovė „Klarna“, dar pernai vertinta beveik 46 mlrd. USD. Kas keletą savaičių pasaulio žiniasklaida skelbia apie vis mažėjančią šios bendrovės įvertį. Praėjusią savaitę, kaip pranešė „The Wall Street Journal“, „Klarna“ įvertinta 6,5 mlrd. USD – 1/7 praėjusiųjų metų sumos.

„Pitchbook“ duomenimis, daugiau nei 140 rizikos kapitalo investicijų sulaukusių bendrovių JAV nuo 2020 m. dabar turi mažesnę rinkos kapitalizaciją nei jų pritrauktų pinigų suma.

„The Economist“ teigimu, nuosmukis startuolių pasaulyje dar tik pradeda matytis. Investuotojai savo portfelio įmones perspėja kurį laiką nesitikėti naujų finansavimo etapų ir turėti pakankamai pinigų atsargų iki 2025 m.

Bus ir tokių, kurios nuosmukio neišgyvens.

„The Economist“ išskiria tris pagrindines didesnių startuolių rizikos grupes. Pirmoji – įmonės, veikiančios itin konkurencingose industrijose, tokiose kaip kibernetinis saugumas, greitasis prekių pristatymas ir finansų technologijos.

Antroji grupė – įmonės, kurios nesugebėjo pritraukti kapitalo pernai, kai investuotojai turėjo pakankamai pinigų ir buvo dosnūs. Iš viso tokių įmonių yra apie 60 iš 500 didžiųjų.

Trečioji – vartotojų išlaidų pokyčiams jautriausios bendrovės, tarp kurių patenka inovatyvūs prekių pristatymo verslai ar tokios įmonės kaip „Fortnite“ žaidimo kūrėja „Epic Games“ ar „TikTok“ savininkė „ByteDance“. Trečiajai kategorijai taip pat priskiriamos kriptobendrovės.

Rekordinis pusmetis Baltijos šalyse

Recesijos nuotaikos atvilnija ir į Baltijos šalis, nors, pavyzdžiui, Lietuvoje, vertinant II ketv. investicijas, to dar nematyti. Šalies startuoliai II ketv., „Startup Lithuania“ ir investuotojų duomenimis, pritraukė apie 160 mln. Eur. Tuo metu I ketvirtį, kaip rašė VŽ, viešai skelbtų investicinių sandorių apimtys Lietuvoje nesiekė 2 mln. Eur.

Didžiausios II ketv. investicijos Lietuvoje atiteko vienu metu tapusiai kibernetinio saugumo įmonei „Nord Security“ ir finansų technologijų startuoliui „Kevin.“, pritraukusiam didžiausią A etapo kapitalo injekciją Baltijos šalyse.

Estijos startuoliai, remiantis „Startup Estonia“ registruojamais duomenimis, II ketv. pritraukė apie 100 mln. Eur investicijų. 40 mln. Eur A finansavimo etape sulaukė dirbtiniu intelektu paremtą tarpvalstybinės elektroninės prekybos atitikties platformą siūlanti „Eurora Solutions“.

Dar vieną solidžią A etapo investiciją, 24,9 mln. Eur, pritraukė Estijos startuolis „NFTPort“, pasiūlęs nekeičiamųjų žetonų (NFT) kūrimo infrastruktūrą jų vystytojams.

Latvijoje, remiantis „Labs of Latvia“ tinklalapyje skelbiama informacija, didesnių kaip 10 mln. Eur investicijų į šalies startuolius II ketv. nebuvo.

Fondų valdymo įmonė „FirstPick“ skaičiuoja, kad per pirmąjį pusmetį Baltijos šalių startuoliai jau pritraukė 1,33 mlrd. Eur, kai pernai tuo pat metu investicijos siekė apie 920.000 Eur. Iš viso į Baltijos jaunas technologijų įmones atliktos 63 investicijos, iš kurių 30 atiteko ankstyvojo („seed“) etapo įmonėms.

Jonė Vaitulevičiūtė, fondų valdymo bendrovės „FirstPick“ vadovaujanti partnerė ir „Startup Wise Guys“ partnerė, pažymi, kad dalis pirmojo pusmečio investicijų į Lietuvos startuolius pradėta ne šįmet.

„Manau, didžiosios investicijos Lietuvoje („Nord Security“ ir „Kevin.“ – VŽ) – jų buvo galima tikėtis, ir šįmet reikia tikėtis daugiau – jau buvo numatomos iš praėjusių metų galo. O visos kitos vyksta kaip pernai: sausį užbaigiami ankstesnių metų sandoriai, vasarį–kovą investicijos sulėtėja, o vėliau jų pradeda daugėti“, – teigia pašnekovė.

Jonė Vaitulevičiūtė, „Startup Wise Guys Lithuania“ partnerė. Vladimiro Ivanovo (VŽ) nuotr.

Viena iš ryškesnių pirmojo pusmečio tendencijų Lietuvoje yra sumažėjusios investicijos į ankstyvos stadijos bendroves. Pasak J. Vaitulevičiūtės, tai sietina su tuo, kad Lietuvoje šiuo metu nėra aktyvių vietinių akceleratorių fondų, o dauguma kitų pinigų arba suinvestavę, arba greitai baigs.

Investicijų trūkumas ankstyvos stadijos verslams gali atsiliepti ir antrą pusmetį, nors, kaip teigia J. Vaitulevičiūtė, du nauji „Invegos“ akceleratorių fondai gali pradėti investuoti IV ketv.

„Bet tai tikrai neįvyks III ketv., tad vienintelė galimybė ankstyvos stadijos startuoliams yra verslo angelai arba kiti ankstyvos stadijos užsienio fondai. Bet per pirmą etapą prisitraukti paprasčiausia iš vietinių fondų arba verslo angelų, o pastarieji tampa konservatyvesni“, – kalba pašnekovė.

Teikia pirmenybę savoms įmonėms

Andrisas K. Berzinas, į Baltijos šalių ankstyvos stadijos įmones investuojančios fondų valdytojos „Change Ventures“ vadovaujantis partneris, prognozuoja, kad bendros investicijų apimtys per ateinančius šešis mėnesius Baltijos šalyse mažės.

Pasak jo, pernai ar šių metų pradžioje Baltijos šalyse būtų keletas itin didelių šimtamilijoninių investicijų, kurias pritraukė tokios įmonės kaip „Bolt“ ar „Vinted“. Šįmet, anot jo, tokių itin didelių etapų Baltijos šalyse nebus, tai esą gali lemti ir mažesnį bendrą investicijų skaičių antrąjį pusmetį.

„Investuotojai yra atsargesni, o viena to priežasčių yra praktiška – jie žiūri į jau atliktas investicijas ir nori būti tikri, kad jas gavusios įmonės turės užtektinai kapitalo ir sėkmingai veiks iki tol, kol taps pelningos. Tam dabar skiriama daug pinigų, tad investuotojai į naujas įmones investuoja gerokai atsargiau“, – pasakoja jis.

Andrisas K. Berzinas, „Change Ventures“

vadovaujantis partneris. Asmeninio archyvo nuotr.

Baltijos šalyse, kaip VŽ yra minėję Lietuvos startuolių ekosistemos dalyviai, netvariai augusių įmonių nebuvo daug, todėl recesija jas turėtų paveikti mažiau nei Silicio slėnio ar Vakarų Europos.

K. Berzino teigimu, kiek įtakos ekonominis neužtikrintumas turės Baltijos šalių startuoliams, priklausys ir nuo sektoriaus. Štai netvariai augusių finansų technologijų ar su blokų grandinės technologijomis susijusių įmonių esą būtų visose Baltijos šalyse.

„Gali būti, kad pamatysime bankrotų: kai kurios įmonės negalės pritraukti papildomo kapitalo, nes nebus įvykdžiusios pažadų investuotojams. Tokių atvejų startuolių pasaulyje pasitaiko, bet per ateinančius 12 m. jų matysime daugiau, – kalba A. Berzinas. – Tos bendrovės, kurios siūlo kažką unikalaus, kuria produktus didelėms rinkoms, kapitalo pritraukti sugebės, bet su mažesniais įverčiais, nei galėjo pasiekti pernai. Ekonominis neužtikrintumas – laikinas dalykas, kažkada viskas vėl sugrįš į augimą, bet dabar bus šiek tiek iššūkių.“

Sumažėję įverčiai

Pasak J. Vaitulevičiūtės, ekonominio neužtikrintumo nuotaikos pasaulyje pirmiausia palietė vėlesnės stadijos startuolius – tapo sunkiau pritraukti kapitalą B ir vėlesnėse stadijose.

Jos manymu, vėlesnės stadijos Baltijos šalių startuoliai turėjo sveikus pinigų srautus, tad tikėtina, kad jie recesiją atlaikys. Esą nesėkmės atvejų labiau tikėtina pamatyti tarp jaunesnės stadijos įmonių.

„Dauguma Baltijos šalių startuolių antrame ar trečiame investiciniame etape pritraukinėja pinigus iš užsienio investuotojų, o jie jau dabar yra labai konservatyvūs. Investuotojams labai svarbūs bus fundamentalūs startuolio apsectai kaip pajamos, klientai ir gebėjimas pritraukti pinigus ne tam, kad išgyventų, o tam, kad būtų galima toliau augti ir vykdyti veiklą. Startuoliams reikia ruošti žiemai – pritraukti pinigų bus sunkiau“, – kalba ji.

J. Vaitulevičiūtės teigimu, didesnėje rizikos zonoje atsiduria ir finansų technologijų bendrovės.

Pasak jos, vidutiniai pasaulio „fintech“ įmonių metinių pajamų daugikliai (jais nustatomi bendrovių įverčiai) nuo praėjusių metų spalio krito nuo 25 iki 4.

Tuo metu verslui programinę įrangą kaip paslaugą siūlančių bendrovių daugikliai analogišku metu taip pat sumažėjo, tačiau tik nuo 16 iki 7.

„Fintech“ įmonių kritimas yra ryškiausias, nes šio sektoriaus įmonės buvo vertinamos remiantis dideliu augimu ir mažiau – pajamomis. Finansų technologijos yra sudėtingas sektorius generuoti pajamas, todėl investuotojai kurį laiką susitaikydavo, kad dirba prie augimo. Dabar matome, kad pasaulinių „fintech“ įmonių vertinimai krito perpus ir daugiau“, – teigia „FirstPick“ partnerė.

Plačiau:

<https://www.vz.lt/inovacijos/technologijos/2022/07/08/investuotojai-augancias-technologiju-imones-perspeja-ruostis-ziemai#ixzz7YSc4N8Ch>